

1. PREDMET I PODRUČJE PRIMJENE

Ovaj dokument definiše zahtjeve za učešće u međulaboratorijskim poređenjima koje moraju ispuniti ispitne i kalibracione laboratorije kao i certifikacijska i inspeksijska tijela (za ispitivanja i kalibrisanja koja izvode) koja učestvuju u Sistemu akreditovanja Bosne i Hercegovine.

2. VEZA SA DRUGIM DOKUMENTIMA

- BAS EN ISO/IEC 17025:2006, Opšti zahtjevi za kompetentnost ispitnih i kalibracionih laboratorija,
- ISO/IEC Guide 43-1:1997, Proficiency testing by interlaboratory comparisons – Part 1: Development and operation of proficiency testing schemes,
- ISO/IEC Guide 43-2:1997, Proficiency testing by interlaboratory comparisons – Part 2: Selection and use of proficiency testing schemes by laboratory accreditation bodies,
- EA-2/10, EA police for participation in national and international proficiency testing activities,
- ILAC-G13:2000, Guidelines for the requirements for the competence of providers of proficiency testing schemes
- BAS EN ISO/IEC 17000, Ocjenjivanje usklađenosti – Rječnik i opšti principi

3. DEFINICIJE, SKRAĆENICE

3.1 Definicije

Za potrebe ovog dokumenta koriste se termini i definicije date u standardu BAS EN ISO/IEC 17000, Ocjenjivanje usklađenosti – Rječnik i opšti principi, kao i sljedeća definicija:

3.1.1 Međulaboratorijsko poređenje

Međulaboratorijsko poređenje je organizovanje, izvođenje i vrjednovanje rezultata ispitivanja istih ili sličnih predmeta/uzoraka za ispitivanje od strane dvije ili više laboratorija u skladu sa unaprijed utvrđenim uslovima (ISO/IEC Uputstvo 43).

3.2 Skraćenice

3.2.1 - **BATA** - Institut za akreditovanje Bosne i Hercegovine,

3.2.2 - **EA** - Evropska saradnja na akreditovanju,

3.2.3 - **ILAC** - Međunarodna saradnja na akreditovanju laboratorija,

3.2.4 - **Tijelo** - Tijelo za ocjenjivanje usklađenosti (kalibraciona i ispitna laboratorija, inspeksijska tijela i tijela za certifikovanje).

4. ZAHTJEVI I PREPORUKE

4.1 Opšte

Prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17025 laboratorija mora osiguravati stalan kvalitet rezultata ispitivanja i kalibriranja. Jedan od načina osiguranja kvaliteta rezultata ispitivanja i kalibriranja su međulaboratorijska poređenja.

Učešćem u šemama međulaboratorijskih poređenja laboratorija dokazuje svoju kompetentnost kupcima i tijelu za akreditovanje. BATA smatra da učešće u međulaboratorijskim poređenjima predstavlja važan i djelotvoran način dokazivanja osposobljenosti laboratorije za obavljanje ispitivanja i kalibriranja.

Međulaboratorijska poređenja između akreditovanih Tijela su obavezujuća pri utvrđivanju i osiguranju ekvivalentnosti postupka akreditovanja u okviru multilaterarnog sporazuma između tijela za akreditovanje.

4.2 Zahtjevi

Sve akreditovane laboratorije i laboratorije koje su podnijele zahtjev za odobravanje akreditacije moraju, gdje je primjenjivo, redovno i u odgovarajućem obimu da učestvuju u međulaboratorijskim poređenjima. Laboratorije moraju istražiti postojanje odgovarajućih šema međulaboratorijskog poređenja i utvrditi da li se sprovode u skladu sa ISO/IEC Uputstvom 43-1 i da li organizator ispunjava zahtjeve ILAC G13 dokumenta.

Laboratorija mora imati dokumentovanu proceduru za analiziranje rezultata međulaboratorijskog poređenja i za provođenje odgovarajućih korektivnih i preventivnih akcija.

Laboratorija je obavezna da u pisanom obliku obavijesti BATA-u o rezultatima učešća u međulaboratorijskim poređenjima i, ako je potrebno, preduzetim korektivnim i preventivnim akcijama.

U skladu sa politikom EA datom u dokumentu EA-2/10 BATA, kao minimum, zahtjeva od podnosioca zahtjeva za odobravanje akreditacije da učestvuje u međulaboratorijskim poređenjima najmanje jedanput prije odobravanja akreditacije, a zatim najmanje jedanput u periodu važenja akreditacije (4 godine) za svako područje iz akreditovanog skoupa.

U posebnim slučajevima (promjena ključnog osoblja, utvrđene neusklađenosti, učestale žalbe kupaca, itd.) BATA može zahtijevati od laboratorije da u kraćem vremenskom periodu učestvuje u međulaboratorijskim poređenjima.

Ako je učešće laboratorije u međulaboratorijskim poređenjima neuspješno i ako laboratorija nije preduzela odgovarajuće korektivne mjere u propisanom roku (najduže mjesec dana nakon dobijanja rezultata – izvještaja) ili ako laboratorija neuspješno učestvuje u međulaboratorijskim poređenjima više puta uzastopno, BATA će zahtijevati učešće u drugim sličnim šemama, izvođenje vanrednog nadzornog ocjenjivanja ili će laboratoriji djelomično ili u cjelini suspendovati akreditaciju.

4.3 Preporuke

Mogućnosti za učešće u međulaboratorijskim poređenjima se znatno razlikuju za pojedine oblasti ispitivanja, odnosno kalibrisanja. Pored toga, međulaboratorijska poređenja se razlikuju po organizaciji, broju učesnika, itd. Važno je da laboratorija, u skladu sa svojim potrebama, izabere međulaboratorijsko poređenje u kojem će učestvovati, ali uz prethodnu provjeru kvaliteta organizacije takvog međulaboratorijskog poređenja. BATA će podržati svako učešće u međulaboratorijskim poređenjima, organizovano u Bosni i Hercegovini, regionalnom i međunarodnom nivou, pod uslovom da šeme međulaboratorijskog poređenja budu uspostavljene i provođene u skladu sa zahtjevima ISO/IEC Uputstvo 43, kao i odgovarajućim zahtjevima EA i ILAC za organizatore šema.

Pored toga, laboratorije imaju mogućnost učešća u šemama međulaboratorijskih poređenja koja se organizuju u sklopu aktivnosti EA. Na website-u www.eptis.bam.de postoji baza podataka (EPTIS - European Proficiency Testing Information System) sa šemama međulaboratorijskog poređenja za određena ispitivanja podržana od EA, Eurolab-a i Eurachem-a te preporučujemo laboratorijama uključivanje i u ove šeme.

5. PRELAZNE ODREDBE

Akreditovana Tijela i Tijela koja su u postupku akreditovanja moraju zadovoljiti gore navedene zahtjeve do 2010-01-01.